

कांदळवन संरक्षण व उपजिविका
निर्माण योजना राबविण्याबाबत..

महाराष्ट्र शासन
महसूल व वन विभाग
शासन निर्णय शुध्दीपत्रक क्र. एस-१०/२०१७/प्र.क्र.६३/फ-३
मंत्रालय, मुंबई ४०००३२.
दिनांक :- २७ जानेवारी, २०२१.

वाचा :-

महसूल व वन विभाग, शासन निर्णय सम क्रमांक दिनांक २०.०९.२०१७.

शासन निर्णय शुध्दीपत्रक

प्रस्तावना :-

राज्यातील कांदळवनाचे संरक्षण व संवर्धन होणे व त्यावर अवलंबून असलेल्या लोकांची उपजिविका यांचा मेळ घालणे तसेच खाजगी मालकीच्या कांदळवनापासून सुध्दा उपजिविकेची साधने उपलब्ध करून देणे, कांदळवनाचा दर्जा उंचावणे यासाठी संयुक्त वन व्यवस्थापनाच्या धर्तीवर कांदळवनाचे वैशिष्ट्ये लक्षात घेऊन या विभागाच्या दिनांक २०.०९.२०१७ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये “कांदळवन संरक्षण व उपजिविका निर्माण योजना” कार्यान्वित करण्यात आली आहे.

सदर योजनेच्या अंमलबजावणी दरम्यान काही तांत्रिक अडचणी निदर्शनास आल्या. सदर तांत्रिक अडचणी दुर करण्याकरिता दिनांक २०.०९.२०१७ रोजीच्या शासन निर्णयामध्ये सुधारणा करणे शासनाच्या विचाराधीन होते.

शासन निर्णय शुध्दीपत्रक :-

कांदळवन संरक्षण व उपजिविका निर्माण योजना राबविण्याबाबत दिनांक २० सप्टेंबर, २०१७ रोजीच्या शासन निर्णयात खालील विवरणपत्रात नमूद केल्याप्रमाणे सुधारणा करण्यात येत आहेत. विवरणपत्रातील रकाना क्र. ३ मध्ये नमूद बाब सुधारित करण्यात येत असून ती रकाना क्र. ४ मध्ये उध्दत केल्यानुसार वाचण्यात यावी :-

अ. क्र.	शासन निर्णय पान क्र./ मुद्दा क्र.	शासन निर्णयातील मूळ मसुदा	सुधारीत मसुदा
(१)	(२)	(३)	(४)
१	पान क्र. ३, मुद्दा क्र. ३.००	समितीची नोंदणी सोसायटी रजिस्ट्रेशन अँक्ट, १८६० खाली संबंधित जिल्ह्याच्या रजिस्ट्रार ऑफ सोसायटीजकडे करणे बांधनकारक राहिल. शासन निर्णया व्यतिरीक्तचे नियम /उप-नियम, सदर संस्थेच्या	समितीची नोंदणी सोसायटी रजिस्ट्रेशन अँक्ट, १८६० च्या अंतर्गत संबंधित जिल्ह्याच्या रजिस्ट्रार ऑफ सोसायटीकडे करणे बंधनकारक राहिल. शासन निर्णयाव्यतिरीक्तचे नियम/ उप-नियम, सदर संस्थेच्या सभासदांच्या सभेमध्ये

		सभासदांच्या सभेमध्ये स्थानिक परिस्थितीनुसार मंजूर करण्यात आलेले असावेत.	स्थानिक परिस्थितीनुसार मंजूर करण्यात आलेले असावेत. या करिता लागणारा ठराव ग्रामपंचायत / नगरपरिषद किंवा महानगरपालिका यांच्याकडून अथवा त्यांच्या कार्यक्षेत्रातील गावांच्या मच्छिमार संस्था यांच्याकडून घेण्यात यावा.
२	पान क्र. ३, मुद्दा क्र. ३.०१	प्रत्येक पंचायतीसाठी एक कांदळवन सह-व्यवस्थापन समितीचे गठन करण्यात येईल. मात्र समितीचे कार्यक्षेत्र संबंधित पंचायतीमधील किनारी प्रभागापूर्ती (Coastal Wards) मर्यादित राहिल.	१. नगरपरिषदेच्या किंवा महानगर पालिकेच्या किंवा पंचायतीच्या हद्दीतील प्रत्येक गावासाठी एक कांदळवन सह-व्यवस्थापन समिती स्थापन करण्यात येईल व समितीचे कार्यक्षेत्र संबंधित गावातील किनारी प्रभागापूर्ती (Coastal Wards) मर्यादित राहिल. २. कांदळवन क्षेत्रालगत असलेल्या महसूल गाव, गट-ग्रामपंचायतीमधील गावे, वाडी आणि वस्ती मध्ये कांदळवन सहव्यवस्थापन समिती गठीत करण्यात येईल. मात्र समितीचे कार्यक्षेत्र संबंधित क्षेत्राच्या किनारी प्रभागापुरते (Coastal Wards) मर्यादित राहिल.
३	पान क्र. ४, मुद्दा क्र. ३.०५	सह-व्यवस्थापन समितीतील सदस्यांना उप जिविकेसाठी सूक्ष्म आराखड्याप्रमाणे खालील उपजिविका साधने उपलब्ध करून देण्यात येतील. १. खेकडा पालन २. बहुआयामी मत्स्य शेती (मत्स्य व्यवसाय विभागाच्या सहभागाने Square Mesh Net व Turtle excluder devices मत्स्य व्यवसायिकांना पुरविणे) ३. कालवे पालन ४. मधुमक्षिका पालन ५. शिंपले पालन ६. गृहपर्यटन ७. शोभिवंत मत्स्य शेती ८. SRI भातशेती	सह-व्यवस्थापन समितीतील सदस्यांना उपजिविकेसाठी सूक्ष्म आराखड्याप्रमाणे खालील उपजिविका साधन उपलब्ध करून देण्यात येतील. १. खेकडा पालन २. बहुआयामी मत्स्य शेती (पिंजऱ्यातील मत्स्य पालन) ३. कालवे पालन ४. मधुमक्षिका पालन ५. शिंपले पालन ६. कांदळवनावर आधारीत निर्सग पर्यटन ७. शोभिवंत मत्स्य शेती ८. SRI भातशेती

४	पान क्र. ९ व १०, मुद्दा क्र. १६	जिल्हास्तरीय समितीच्या कार्याचे स्वरूप खालीलप्रमाणे राहिल- १. सूक्ष्म आराखड्यास व त्यातील कामांना मंजूरी देणे. २. योजनेचा अहवाल तयार करणे. ३. विविध विभागामार्फत राबविण्यात येणाऱ्या योजना प्राधान्याने निवडलेल्या गावांमध्ये राबविणे व त्याकरिता विभागाचे समन्वय करणे. ४. सूक्ष्म आराखड्याप्रमाणे काम राबविण्यावर नियंत्रण ठेवणे व कामाचे मूल्यमापन करणे. जिल्हास्तरीय समितीची बैठक वर्षातून किमान दोनदा आयोजित करणे अनिवार्य राहिल.	जिल्हास्तरीय समितीच्या कार्याचे स्वरूप खालीलप्रमाणे राहिल- १. योजनेचा अहवाल तयार करणे. २. विविध विभागामार्फत राबविण्यात येणाऱ्या योजना प्राधान्याने निवडलेल्या गावांमध्ये राबविणे व त्याकरिता विभागाचे समन्वय करणे. ३. सूक्ष्म आराखड्याप्रमाणे काम राबविण्यावर नियंत्रण ठेवणे व कामाचे मूल्यमापन करणे. जिल्हास्तरीय समितीची बैठक वर्षातून किमान दोनदा आयोजित करणे अनिवार्य राहिल.
---	---------------------------------------	--	---

सदर शासन निर्णय शुध्दीपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२१०१२७१७१८२९९२१९ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांचे आदेशानुसार व नावाने,

(अरविंद आपटे)

मुख्य वनसंरक्षक (मंत्रालय)

प्रत :-

- १) मा.मंत्री (वने) यांचे खाजगी सचिव.
- २) मा.मंत्री (महसूल) यांचे खाजगी सचिव.
- ३) मा. मुख्य सचिव यांचे खाजगी सचिव.
- ४) अपर मुख्य सचिव (वित्त), मंत्रालय, मुंबई.
- ५) अपर मुख्य सचिव (नियोजन), मंत्रालय, मुंबई.
- ६) अपर मुख्य सचिव (पर्यावरण), मंत्रालय, मुंबई.
- ७) अपर मुख्य सचिव (महसूल), मंत्रालय, मुंबई.
- ८) प्रधान सचिव, पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- ९) सचिव (प.दु.म.), मंत्रालय, मुंबई.
- १०) विभागीय आयुक्त, कोंकण.
- ११) जिल्हाधिकारी, ठाणे/ पालघर / रायगड/ रत्नागिरी/ सिंधुदुर्ग.
- १२) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद (ठाणे/पालघर/रायगड/रत्नागिरी/सिंधुदुर्ग)

- १३) प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वन बल प्रमुख), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर.
- १४) प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वन्यजीव), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर.
- १५) प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (अर्थसंकल्प, नियोजन व विकास) महाराष्ट्र राज्य, नागपूर.
- १६) अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (संधारण) महाराष्ट्र राज्य, नागपूर.
- १७) अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वन्यजीव), पश्चिम मुंबई.
- १८) अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (कांदळवन कक्ष), मुंबई.
- १९) मुख्य वनसंरक्षक (प्रादेशिक), ठाणे / कोल्हापूर.
- २०) आयुक्त, मत्स्य व्यवसाय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
- २१) सर्व संबंधित उप वनसंरक्षक / विभागीय वन अधिकारी.
- २२) निवड नस्ती कार्यासन फ-३.